



پوهنتون اسلام
پوهنځی شرعيات وفتون
پروگرام ماستري فقه وفتون



امارت اسلامي افغانستان
وزارت تحصيلات عالي
معيشت امور علمي

تعهدات کارگر-کارمند و کارفرما-صاحب کار از

دیدگاه فقه اسلامی و قوانین افغانستان

رساله ماستري

محقق: عبدالکبير "جوړجتي"

استاد رهنما: پوهندوی لوکتور رفيع الله "عطاء"

سال: ۱۴۰۱ هـ.ش - ۱۴۱۳ هـ.ق



پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون



امارت اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

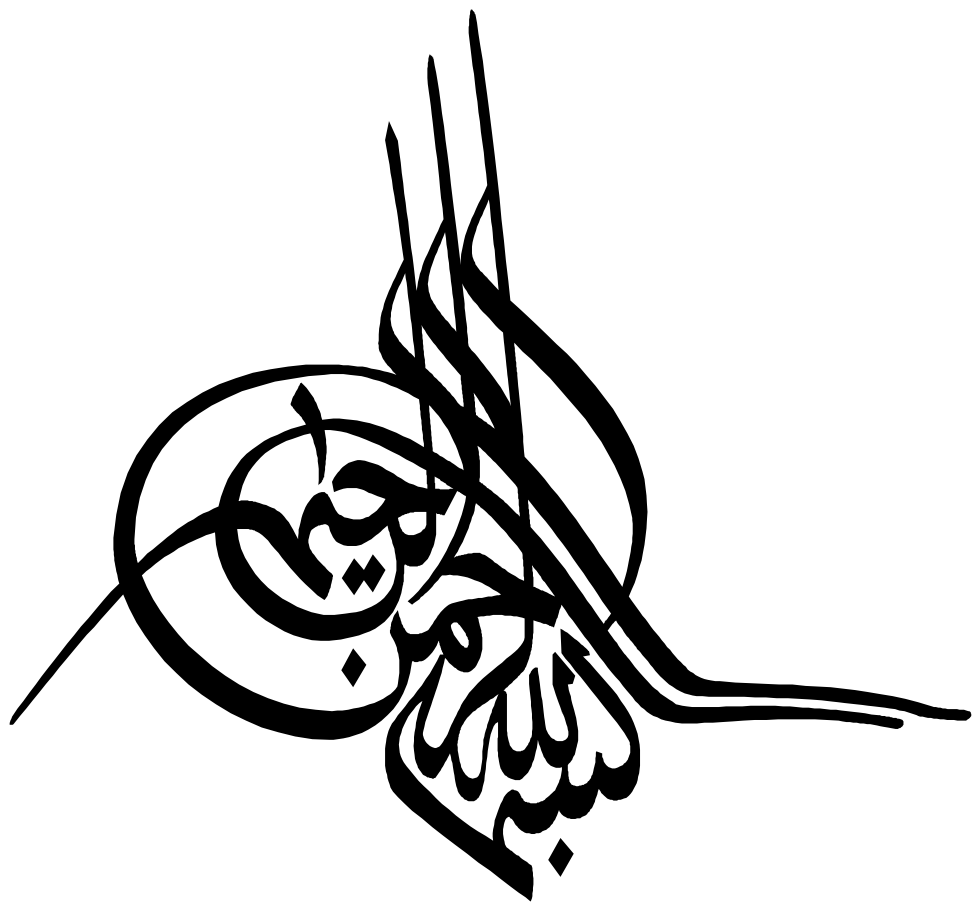
تعهدات کارگر-کارمند و کارفرما-صاحب کار از دیدگاه فقه اسلامی و قوانین افغانستان

رساله ماستری

محصل: عبدالکبیر "جوزجانی"

استاد رهنما: پوهندوی دوکتور رفیع الله "عطاء"

سال: 1401 هـ ش - 1443 هـ ق





پوهنتون سلام



پوهنځی شرعیات و قانون

دیارتمنت فقه و قانون

بورد ماستری

تصدیق نامه

محترم عبدالکبیر ولد عبدالصمد ID: SH-MSF-99-687 محصل دور هشتم فقه و قانون که رساله ماستری خویش را زیر عنوان: تعهدات کارگر- کارمند و کار فرما صاحب کار از دیدگاه فقه اسلامی و قوانین افغانستان . به روز ۲۷ / ۱۱ / ۱۴۰۱ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس بررسی هیات تحکیم مستحق ۹۶ (نمره به عدد) لوردانش (نمره به حروف) گردید، موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم :

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور مومن حلیمی	عضو هیات	
۲	استاد وزیر محمد سعیدی	عضو هیات	
۳	دکتور رفیع الله عطاء	استاد رهنما و رئیس جلسه	

..... معاون علمی

..... آمر بورد ماستری

خلاصه بحث

کار پایه و رکن اساسی یک جامعه است که بدون آن زندگی انسان ها نا ممکن است، انسان زمانی به رشد و ترقی، دست می یابد که کار کند و جامعه زمانی به تمدن می رسد که فعالیت نماید، اسلام به کار کردن دعوت داده و از کارگرو کارمند حمایت نموده است، فضایل بی شماری در این زمینه وجود دارد. خداوند^ع در قرآن کریم در آیات متعدد، کار را به شکلی از اشکال، توصیف نموده است. و در احادیث نبوی^ص نیز اوصاف و فضایل آن تذکر یافته است. کار چون یک امر اجتماعی است، حد اقل از دو نفر شروع می شود؛ یکی به عنوان کارگر-کارمند و دومی به عنوان کارفرما و صاحب کار است و طبیعی است که کار، حقوق و تکالیفی را برای کارگر-کارمند و کارفرما-صاحب کار سامان می دهد و یک سلسله تعهدات را بالای طرفین وضع می نماید. متأسفانه امروز بیشترین مناقشه بالای منافع است، هر کس بخاطر جلب منافع و دفع ضرر تلاش می کند، در اینجا است که نارضایتی شغلی و اختلاف از بی انضباطی محیط کار بوجود می آید. بازار افغانستان چون یک بازار مصرفی است و اکثر مردم آن شاغل هستند، بدین اساس می توان گفت که بیشتر درگیر اختلافات و نارضایتی های شغلی می باشند و از طرف دیگر ده ها هزار افراد کارمند دولتی هستند و تحقیق که مسایل فوق را در چارچوب فقه اسلامی و قوانین افغانستان مورد بحث قرار داده باشد تا اکنون از نظر بنده نگذشته است. بنابراین؛ بر اساس نیازمندی های اشد اداری، بنده در این تحقیق به موضوع "تعهدات کارگر-کارمند و کارفرما-صاحب کار از منظر فقه اسلامی و قوانین افغانستان" پرداخته ام. موضوع چون یک موضوع فقهی و قانونی است، بناء به شکل مقایسوی مسئله را در محور فقه و قانون، مورد بحث قرار داده ام، دیدگاه فقهی اسلام اعم از فقه های قدیم و معاصر را در این رساله گردآوری نموده و به قول ارجح آنها اشاره نموده ام و در ضمن شرح مواد قانونی مرتبط به موضوع را از قوانین و مقررات امور کاری، علاوه نمودم، در این تحقیق در حد توان تلاش نموده ام تا به سوالاتی زیر پاسخ ارائه کنم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند و کارفرما-صاحب کار چیست؟ فقه اسلامی و قوانین افغانستان چه نوع تعهداتی را برای کارگر-کارمند و کارفرما-صاحب کار مد نظر گرفته است؟ و در صورت تخطی و تخلف طرفین، چه نوع راهکارها و راه حل ها را پیشنهاد نموده است؟ و در تحلیل و تجزیه مسایل، بیشتر از روش توصیفی-تحلیلی و تطبیقی استفاده نموده ام. تعهداتی که برای هر یک از طرفین، در فقه اسلامی و قوانین افغانستان آمده است، آنها را پیگیری نموده و جابجا به طور مفصل به آنها اشاره نموده ام، تا بتوانم به یک حکم شرعی و قانونی راه پیدا کنم. در نهایت می توان گفت که این تحقیق در ذات خود یک تحقیق

منفرد و ممتاز است، زیرا تعهدات کارگر-کارمند و کارفرما-صاحب کار را به صورت تخصصی و جامع با رویکرد فقهی و قانونی مورد بحث قرار داده است.

فهرست موضوعات

عناوین.....	صفحات
Error! Bookmark not defined.....	مقدمه
Error! Bookmark not defined.....	اهمیت و ضرورت تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	اسباب اختیار موضوع:
Error! Bookmark not defined.....	سوالات تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	پیشینه تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	جمع آوری اطلاعات و روش تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	اهداف تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	مشکلات و محدودیت های تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	قلمرو موضوع تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	خطه و پلان تحقیق:

فصل اول

Error! Bookmark not defined.....	کلیات، مفاهیم و مبانی تحقیق
Error! Bookmark not defined.....	مبحث اول کلیات و مفاهیم:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: تعریف حق از منظر فقه اسلامی:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر کار:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب چهارم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر وظیفه:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب پنجم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر کارگر:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب هفتم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر کارمند:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب هشتم: تعریف کارفرما از منظر فقه اسلامی و قانون:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب نهم: عقد قرارداد کار وساحه کاربرد آن از منظر فقه و قانون:
Error! Bookmark not defined.....	مبحث دوم: مبانی تحقیق:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب اول: اهداف و مقاصد قوانین کار و حقوق کارگران از منظر شریعت اسلام:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب دوم: دلایل مشروعیت وظیفه از منظر اسلام:
Error! Bookmark not defined.....	مطلب سوم: حکم اجرای وظیفه از منظر فقه اسلامی:

مطلب چهارم: تکلیف فقهی وظیفه کارگر و کارمند: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب پنجم: اهمیت، ضرورت و جایگاه کار، کارگر-کارمند از نگاه فقه اسلام: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب ششم: اهمیت و جایگاه کارمندان دولتی از دیدگاه قانون: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب هفتم: شروط لازمه کارمند دولتی از منظر فقه و قانون: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب هشتم: مبادی فقهی و قانونی انتخاب کارگران و کارمندان: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب نهم: تفاوت عقد کار با سایر عقود مرتبط: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دهم: پیدایش قوانین تنظیم کار: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب یازدهم: ماهیت کار در اجرای وظیفه و انجام کار: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوازدهم: تعریف عقد، وفا به تعهد و اجرای قرارداد: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب سیزدهم: آثار و لزوم عقد قرارداد کار: **Error! Bookmark not defined.**

فصل دوم

مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارگر و کارمند..... **Error! Bookmark not defined.**

مبحث اول: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر اصول استخدام. **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به رعایت اصول استخدام: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر و کارمند نسبت به رعایت اصول استخدام: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث دوم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر انجام کار بصورت شخصی..... **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به انجام کار به صورت شخصی: **Error!**
Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به انجام کار به صورت شخصی: **Error!**
Bookmark not defined.

مبحث سوم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر مهارت و حاکمیت کارگر-کارمند نسبت به انجام کار **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر مهارت و حاکمیت کارگر-کارمند نسبت به انجام کار: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر مهارت و حاکمیت کارگر-کارمند نسبت به انجام کار: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث چهارم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به انجام کار طبق لایحه و توافق نامه **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به انجام کار طبق لایحه و وظایف و توافق نامه: **Error!**
Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به انجام کار طبق لایحه و وظایف و توافق نامه: **Error!**
Bookmark not defined.

مبحث پنجم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارگر و کارمند نسبت به انجام کار در مدت زمان تعیین شده
Error! Bookmark not defined.....

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به انجام کار در زمان معینه: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به انجام کار در زمان معینه: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث ششم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به اهتمام و مراقبت های لازم در محل کار
Error!
Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به اهتمام و مراقبت های لازم در محل کار: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به اهتمام و مراقبت های لازم در محل کار: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث هفتم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به آموزش های مسلکی، فنی و حرفوی
Error! Bookmark not defined.....

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به آموزش های مسلکی، فنی و حرفوی: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به آموزش های مسلکی، فنی و حرفوی: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث هشتم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به اجرا و تطبیق دستورات صاحب کار و کارفرما
Error!
Bookmark not defined.

مطلب اول: اجرای فرامین و دستورات صاحب کار و کارفرما از منظر فقه اسلامی: **Error! Bookmark not defined.....**

مطلب دوم: اجرای فرامین و دستورات صاحب کار-کارفرما از منظر قوانین افغانستان: **Error! Bookmark not defined....**

مبحث نهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به محافظت از اموال، ابزار و وسایل کار
Error!
Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به محافظت از اموال، ابزار و وسایل کار: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به محافظت از اموال، تجهیزات و وسایل کار: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث دهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به محافظت از اسرار کار و وظیفه
Error!
Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به محافظت از اسرار و محرمانیت کار: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به محافظت از اسرار و محرمانیت کار و وظیفه: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث یازدهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به رعایت قواعد تخنیک ایمنی و حفظ الصحة
Error!
Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به رعایت قواعد تخنیک ایمنی و حفظ الصحة:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به رعایت قواعد تخنیک ایمنی و حفظ الصحة:
Error! Bookmark not defined.

مبحث دوازدهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به عدم رقابت با صاحب کار-کارفرما
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به عدم رقابت با صاحب کار و کارفرما:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به عدم رقابت با صاحب کار-کارفرما:
Error! Bookmark not defined.

مبحث سیزدهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر اختراعات و انکشافات کارگر در فرآیند انجام کار
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر اختراعات و انکشافات کارگر-کارمند:
Error! Bookmark not defined.....

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر اختراعات و انکشافات کارگر-کارمند:
Error! Bookmark not defined.....

مبحث چهاردهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به رعایت اخلاق و آداب عمومی
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم به رعایت اخلاق و آداب عمومی از منظر فقه اسلامی:
Error! Bookmark not defined.....

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به رعایت اخلاق و آداب عمومی:
Error! Bookmark not defined.

مبحث پانزدهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم به اجرای قرارداد کار با رعایت اصل حسن نیت و حسن تعامل
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم به اجرای قرارداد کار با رعایت اصل حسن نیت و حسن تعامل:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهد نسبت به اجرای قرارداد کار با رعایت اصل حسن نیت و حسن تعامل
Error! Bookmark not defined.

مبحث شانزدهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به اطاعت از اصول در فرآیند انجام کار
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به اطاعت از قوانین و مقررات:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارگر-کارمند نسبت به اطاعت از قوانین و مقررات:
Error! Bookmark not defined.

مبحث هفدهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به اطاعت از اوامر الهی در فرآیند اجرای کار
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهد نسبت به اطاعت از دستورات و اوامر الهی در فرآیند اجرای کار:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهد نسبت به اطاعت از دستورات و اوامر الهی در فرآیند انجام کار:
Error! Bookmark not defined.

فصل سوم

Error! Bookmark not defined. مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار

Error! مبحث اول: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به عقد قراردادکار و طی مراحل اصولی اسناد

Bookmark not defined.

Error! **Bookmark not defined.** مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهد نسبت به عقد قرارداد کار و طی مراحل اصولی اسناد:

Error! **Bookmark not defined.** مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به عقد قرارداد کاری و طی مراحل اصولی اسناد

Error! مبحث دوم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به سپردن کار به اهل کار

Bookmark not defined.

Error! **Bookmark not defined.** مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به سپردن کار به اهل کار:

Error! **Bookmark not defined.** مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به سپردن کار به اهل کار

Error! مبحث سوم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به حفظ کرامت انسانی

Bookmark not defined.

Error! **Bookmark not defined.** مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به حفظ کرامت انسانی

Error! **Bookmark not defined.** مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به حفظ کرامت انسانی:

Error! **Bookmark not defined.** مبحث چهارم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به پرداخت مزد

Error! **Bookmark not defined.**.... مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به پرداخت مزد:

Error! **Bookmark not defined.**... مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به پرداخت مزد:

مبحث پنجم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به اعطای امتیازات و اضافه کاری

Error! **Bookmark not defined.**.....

Error! **Bookmark not defined.** مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به اعطای امتیازات و اضافه کاری:

Error! **Bookmark not defined.** مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات صاحب کار-کارفرما نسبت به اعطای امتیازات و اضافه کاری:

Error! مبحث ششم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به ارتقای رتب و ظرفیت

Bookmark not defined.

Error! **Bookmark not defined.** مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به ارتقای رتب و ظرفیت:

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به ارتقای رتب و ظرفیت: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث هفتم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به ارائه تأمینات اجتماعی: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به ارائه تأمینات اجتماعی: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به ارائه تأمینات اجتماعی: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث هشتم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به اعطای اکرامیه و تقاعد **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به اعطای اکرامیه و تقاعد: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به اعطای اکرامیه و تقاعد: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث نهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد جهت ایجاد وقفه استراحت و تعیین ساعات کاری **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار جهت ایجاد وقفه استراحت و تعیین ساعات کاری: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار جهت ایجاد وقفه استراحت و تعیین ساعات کاری: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث دهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به مرخصی ها و تعطیلات رسمی **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به مرخصی ها و تعطیلات رسمی: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به مرخصی ها و تعطیلات رسمی: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث یازدهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به مراقبت های صحی و جبران خسارت ناشی از کار **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهد نسبت به مراقبت های صحی و جبران خسارت ناشی: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهد نسبت به مراقبت های صحی و جبران خسارت ناشی از کار: **Error! Bookmark not defined.**

مبحث دوازدهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به تهیه حمل و نقل و مسکن **Error! Bookmark not defined.**

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به تهیه حمل و نقل و مسکن: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به تهیه حمل و نقل و مسکن و
Error! Bookmark not defined.

مبحث سیزدهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به اجرای قرارداد با رعایت اخلاق و آداب عمومی
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهد نسبت به اجرای قرارداد کار با رعایت اخلاق و آداب عمومی:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهد نسبت به اجرای قرارداد کار با رعایت اخلاق و آداب عمومی:
Error! Bookmark not defined.

مبحث چهاردهم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تعهد نسبت به اعاده دوسیه و صدور اسناد امتیازی
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به اعاده دوسیه و صدور اسناد امتیازی:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر تعهدات کارفرما-صاحب کار نسبت به اعاده دوسیه و صدور اسناد امتیازی:
Error! Bookmark not defined.

فصل چهارم

مبادی فقهی و قانونی حاکم بر تخلفات ناشی از تعهدات کارگر-کارمند و کارفرما-صاحب کار.
Error! Bookmark not defined.

مبحث اول: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر ماهیت اختلافات و مراجع رسیدگی به آن
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر ماهیت اختلافات و مراجع رسیدگی به آن:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر ماهیت اختلافات و مراجع رسیدگی به آن:
Error! Bookmark not defined.

مبحث دوم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر اشتراک در اتحادیه های کارگری، تظاهرات و اعتصابات
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر اشتراک در اتحادیه های کارگری، تظاهرات و اعتصابات:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر اشتراک در اتحادیه های کارگری، تظاهرات و اعتصابات:
Error! Bookmark not defined.

مبحث سوم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر جبران خسارات و فسخ قرارداد.....
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر جبران خسارات و فسخ قرارداد کار:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر جبران خساره و فسخ قرارداد:
Error! Bookmark not defined.

مبحث چهارم: مبادی فقهی و قانونی حاکم بر مجازات های تأدیبی و انضباطی.....
Error! Bookmark not defined.

مطلب اول: مبادی فقهی حاکم بر مجازات های تأدیبی و انضباطی:
Error! Bookmark not defined.

مطلب دوم: مبادی قانونی حاکم بر مجازات های تأدیبی و انضباطی از منظر قانون:
Error! Bookmark not defined.

خاتمه:.....
1

نتیجه گیری
1

پیشنهادات: 4

فهرست آیات های قرآنی Error! Bookmark not defined.

فهرست احادیث نبوی Error! Bookmark not defined.

فهرست اعلام Error! Bookmark not defined.

مصادر ومراجع Error! Bookmark not defined.

خلاصة البحث (عربی) Error! Bookmark not defined.

Summary of the Research Error! Bookmark not defined.

خاتمه

در پایان رساله، نیاز است تا به یافته های تحقیق و خلص نتایج بحث اشاره گردد و همچنین ضرورت است تا به عنوان پیشنهادات، یک سلسله راهکار ها جهت تکمیل خلاهای موجود در این زمینه، به اطلاع عموم شخصیت های علمی و اکادمیک و قانون گزاران رسانیده شود تا به این ترتیب، در زمان تدوین، تعدیل و اصلاح قوانین و مقررات مربوط به امور کار در افغانستان، این خلاها در نظر گرفته شود، چنانچه اول به نتیجه گیری و یافته های تحقیق اشاره می گردد و در قدم بعدی راهکارها و پیشنهادات، ارائه می گردد:

نتیجه گیری

پس از بحث و بررسی اکثر منابع و مصادر فقهی و همچنین قوانین و مقررات مربوط به امور کار در افغانستان به صورت تطبیقی و مقارنه به این نتیجه رسیدیم که احکام تعهدات کارگر و کارمند، کارفرما و صاحب کار، آنچه در قوانین و مقررات مربوط به امور کار در افغانستان است، مطابق احکام نصوص شرعی و منابع فقهی بوده و از معتبرترین متون و روایات، قواعد و ضوابط فقه اسلامی، مطابق نیازمندی ها و ضرورت های امروزی، استخراج و استنباط گردیده است، اگر مبالغه نشود می توان ادعا کرد که کشور عزیز ما افغانستان بهترین قانون و مقرر را در این عرصه دارا می باشد، زیرا به تمام الزامات کارکنان و کارفرمایان پاسخ ارائه نموده و بر نظم و انضباط در محل کار و ایجاد روابط خوب، عدالت محور و متناسب با احکامات شریعت مقدس اسلام و خواسته های طرفین، جامعه و بازار کار، طرح و تدوین گردیده است، اگر مشکلی هم وجود داشته باشد بیشتر در اجرا و در محور تطبیق آنها می باشد. نصوص شرعی و قواعد فقهی که در استخراج و استنباط موضوعات فوق، مورد استفاده قرار گرفت، در حقیقت رهنمودهای کلی و چارچوب کاملی برای ترتیب و تنظیم رفتارهای کارفرما و کارگر، بوده است.

به طور خلاصه می توان گفت که احکام قانون مدنی، قانون کار (جمهوریت و امارت)، قانون کارکنان خدمات ملکی و دیگر مقررات مربوط به امور کار در افغانستان، هیچ نوع تعارض و مخالفتی با احکام شریعت مقدس اسلام نداشته و ندارد، تنها تفاوتی که از مطالعه تطبیقی مشهود است؛ این است که:

1. جزئیات پروسیجر کاری و طرز العمل آنها مطابق به عرف رائج تدوین گردیده است که فقه اسلامی با آن هیچ نوع تعارض ندارد،

2. همچنین مسائلی نو و جدیدی که در این عرصه وارد قانون گردیده است، بیشتر احکام آنها در نصوص شرعی وجود نداشته، بلکه از عموم قواعد و ضوابط فقهی معتبر، اخذ گردیده است، مانند مسائل بیمه، تأمینات رفاهی، حمایت های دیگر مادی و معنوی.
3. از سوی دیگر، شریعت اسلام میان کارگران و کارمندان، هیچ نوع طبقه بندی قابل نشده است، برخلاف قانون وضعی که کارمندان را طبق شایستگی ها و خدمات آنها، به کتگوری های مختلف طبقه بندی نموده است.
4. تعهداتی را که از آدرس کارگر و کارمند و همچنین کارفرما و صاحب کار در دو فصل با مبانی و مبادی فقهی و قانونی آنها، بیان کردیم، همه آنها مشمول قوانین بوده و به لحاظ فقهی مشروع به حکم شریعت اسلام می باشد، بدین اساس، طرفین قرارداد کار، مکلفیت دارند تا مطابق فقه اسلامی و قانون و عقد قراردادکار به آنها جامه عمل ببوشانند.
5. تعهد کارگر به انجام کار، تعهد اساسی در قرارداد کار از سوی کارگر بوده، و علت اصلی ورود صاحب کار به رابطه قراردادی محسوب می شود، از این رو، انجام این تعهد - عمدتاً - به تداوم و موفقیت رابطه قراردادی، منجر می شود.
6. تعهد کارگر به انجام کار، مستلزم یک سلسله عملکرد های مرتبط و به هم پیوسته است، که مهم ترین آن این است که کارگر خودش، باید کار را انجام بدهد و شخص دیگری را تعیین تکلیف نکند، و در فرآیند انجام کارش، حسن نیت و حسن سلوک داشته باشد و از ابزار و وسایل کار محافظت نماید.
7. شریعت مقدس اسلام از بدو عقد قرارداد کار و تعهدات کارگر و کارفرما، از حقوق کارگر حمایت نموده و از هر راه ممکن بخاطر برآورده ساختن حقوق شان، پشتیبانی نموده است، مانند شکایت، اعتصاب و مظاهره و ...
8. کارمند دولتی نماینده مهمترین ارکان زندگی عمومی در جامعه است و از طریق او عملیات خدمات عمومی در دولت صورت می گیرد، بنابراین، می توان گفت که کارمند دولتی نشان دهنده ستون فقرات و اساس خدمات ملکی است، چنانچه از تعریفات فوق و تشریحات که در این مورد ذکر شد، جایگاه کارمند دولتی واضح و آشکار گردید، با توجه به مباحث که در این زمینه صورت گرفت، دیدگاه ها در رابطه به کارمندان دولتی بر اساس نظام های اقتصادی و با توجه به شاخه های مختلف حقوق، مختلف است.

9. حضور کارمندان دولت در زندگی عمومی جامعه، از اهمیت بالایی برخوردار است، مقامات دولتی، سازنده دستاوردها در دولت هستند و با آنها دولت ارتقا و توسعه می یابد و به تبانی از آنها، دولت سقوط می کند و ورشکسته می شود، و به هر اندازه که دولت منظم و فعال باشد، به طور مستقیم به عملکرد صحیح خدمات دولتی، ارائه خدمات عمومی و ایجاد یک دولت پیشرفته و توسعه یافته، کمک می نماید.

10. تلاش قوانین متعدد، مکاتب مذهبی، احکام فقهی و قضا در اجتهاد، همه و همه به دنبال این بوده اند که برخی از شروط را تعیین کنند که باید از سوی کارمند دولت رعایت شود، با این حال، متوجه می شویم که با وجود این اختلافات، شرایطی وجود دارد که مورد توافق همه قرار گرفته است، به هر حال، هر زمانی که شرایط محدود کننده تری وجود داشته باشد، این امر منجر به بهبود کار در وظایف دولتی و شایستگی آن برای ایفای نقش در وظیفه دولتی، بیشتر می شود.

11. نظام اسلامی، قوانین و مقررات سختگیرانه ای را برای کارمندان دولتی و وظایف دولتی وضع کرده است، از امام حاکم «خلیفه» تا جوان ترین کارمند دولت اسلامی، همه و همه در محدوده و چارچوب این قوانین، شامل هستند، این احکام از این جهت که برگرفته شده از قرآن، سنت و دیگر منابع تشریح اسلامی است، بی تردید بر همه مکاتب فکری جدید، برتری دارند، و به این ترتیب او قوانین اولیه است و در عین حال از همه آنها پیشگام و مقدم است و قدرت رهبری و مدیریت تمامی کارمندان دولتی را دارد، علاوه بر این، در هر زمان و مکان قابل تطبیق و معتبر است.

12. تخلف کارگر از هر یک از تعهداتی که در اثر انجام کار بر عهده وی گذاشته می شود، نقض رابطه قراردادی محسوب می شود، به این ترتیب صاحب کار، حق دارد که از دادن دستمزد کارگر، خودداری نماید یا قرارداد کار او را فسخ کند.

13. فقه اسلامی به تنظیم تعهدات کارگر در انجام کار توجه بسیار جدی نموده است، زیرا بصورت آشکار دیده می شود که این امر بر اساس احکام قرآن کریم و سنت مطهره پیامبر اسلام ﷺ است.

14. روش های حل اختلافات کار، بیشتر روش های مصلحتی، مشورتی و مبتنی بر عرف رائج بوده که کمتر از قوه قضائیه در آن استفاده شده است و شریعت مقدس اسلام نیز با آن هیچ نوع مخالفتی نداشته است.

پیشنهادهات

- (1) شریعت اسلام، تعیین دستمزد را با توافق کارفرما و کارمند واگذار نموده است، و در عین حال، کارفرما را تشویق می‌کند که از کارمند خود مراقبت نماید و دستمزد خوبی به او بدهد که برای خرید احتیاجات اولیه زندگی وی، کافی باشد. اما از اینکه مزد و معاش وی، برای رفع نیازهای اولیه زندگی آنها کافی است یا خیر! شریعت اسلام در جهت بازبینی ماهوار حداقل یک ساله، کدام نص و حکمی را مشخصا بیان نکرده است، بدین اساس، حکومت اسلامی مکلف است که باید سیستم تعیین حداقل دستمزد را بازبینی نماید و از سوی دیگر، پرداخت به موقع دستمزد نیز موضوعی است. اکثر صنایع خصوصی دستمزد کامل (حداقل) را در زمان معین آن، پرداخت نمی‌کنند.
- (2) نارضایتی شغلی، محیط کار بی انضباط عامل اصلی کاهش بهره‌وری است و این به دلیل عدم انجام تعهدات قانونی، اسلامی و اخلاقی از سوی کارفرما-صاحب کار و کارگر-کارمند است. در صورت اجرای موثر احکام شریعت مقدس اسلام و قوانین مرتبط به امور کار موجود، اکثر مسائل بازار کار قابل حل است.
- (3) دولت با نظارت بر عملکرد سازمان‌های کارگری از طریق ریاست‌ها و کمیسیون‌های مستقل نظارتی، اقداماتی را انجام دهد تا نتایج اجرای آن اندازه‌گیری شده و شکاف‌ها شناسایی شوند.
- (4) انواع و اشکال مختلف کارگر و کارمند وجود دارد، مگر هیچکدام آنها کدام تعریف مشخص در قانون کار ندارد، بناء پیشنهاد می‌گردد تا تعریف آنها باید شفاف باشد.
- (5) روش رسیدگی به شکایات کارکنان؛ اعم از اداری، خدماتی و مدیریتی، چندان پشتیبان قوی دولتی ندارد، بدین اساس بیشتر حقوق آنها پایمال گردیده و مورد توجه قرار نگرفته است، نیاز است تا در جهت تعدیل و اصلاح قوانین و مقررات و همچنان تطبیق آنها، اقدامات اساسی صورت گیرد.
- (6) پرداخت دستمزد و معاشات به طور کامل در وقت و زمان آن، توسط حکومت اسلامی نظارت و بازدید گردد و یک سیستم تضمین بخاطر شفافیت و اعتماد سازی در میان اشخاص ثلاثه (دولت، کارکن و کارفرما) ایجاد گردد و به این ترتیب در نظام کار و بیکاری، نظم به وجود می‌آید.
- (7) به نظر می‌رسد که ضرورت جدی است تا در رابطه به موضوع وظایف دولتی و خصوصی به طور عام و کارگر-کارمند به طور خاص، توسط هر یک از قانون دانان، فقها و علمای

برجسته کشور پرداخته شود و در عرصه های مختلف حقوقی، اقتصادی و اجتماعی، موشکافی دقیق صورت گیرد، تا از این طریق جنبه های عمومی کارمند و وظایف دولتی، بحث و بررسی شود، احکام و مقررات موضوع فوق الذکر، انکشاف داده شود و مسایل جدید مورد نیاز جامعه، در آن پیش بینی شود.

(8) به کارمندان دولتی باید توجه لازم مبذول گردد، زیرا آنها منبع قدرت بشری در زندگی عمومی جامعه تلقی می شود، رشد و توسعه کارمندان، به معنای رشد و توسعه جامعه است، و شرایط مناسبی را که با شرایط آنها سازگاری و مطابقت داشته باشد به آنها داده شود، تا بیشترین منافع جامعه از طریق مدیریت خدمات عمومی، توانبخشی و احیای آنها، به نحو مطلوب حاصل شود.

(9) ایجاد شرایط مناسب جهت انجام کار کارمندان دولتی، از زمان تقرر و تعیین، نحوه کار، ترفیع، معاش و حق الزحمه تا کلیه جوانب کاری آنها، علاوه بر آن، تنظیم قوانین و مقررات، برای پیگیری کار آنها، ارزیابی و نظارت از عملکرد آنها، صدور لوائح و طرز العمل های کاری مربوط به وظایف دولتی، جهت تنظیم آن و سازماندهی ادارات واجد شرایط برای ایفای این نقش، به منظور ایجاد جامعه ای موثر.

(10) در پایان، پیشنهاد ویژه اینست که باید از احکام و ضوابط شریعت مقدس اسلام، در این زمینه بهره برداری بهتر و کامل صورت گیرد، و همچنین جهت تضمین قانون کار کارمندان دولتی و غیر دولتی، باید از احکام و قواعد شریعت مقدس اسلام، در آن استفاده شود، افزون بر آن، روحیه کاری که دین مقدس اسلام برای کارمندان دولتی و غیر دولتی، به ارمغان آورده است و اساساً مبتنی بر اخلاق، صداقت، امانت داری و محبت است، در میان آنها گسترش داده شود.

(11) چنین به نظر می رسد که موضوع تعهدات کارگر-کارمند و کارفرما-صاحب کار، بیشتر از جمله موضوعات و مسائل معاصر و جدید است، به همین اساس، ضرورت است تا در این عرصه تحقیقات علمی-فقهی و قانونی بیشتر و گسترده تر صورت گیرد و تحولات جدید که در عرصه مسائل کارگر-کارمند و صاحب کار در جهان امروزی، اتفاق افتاده است، باید در تحت این موضوع، گنجانیده شود.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته
و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af